

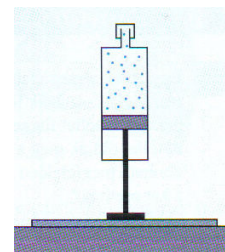
Gáztörvények

Alapfeladatok

1. Ha egy bizonyos mennyiségű tökéletes gázt izobár módon három fokkal felhevítünk, a térfogata 1%-al változik. Mekkora volt a gáz kezdeti hőmérséklete. (27°C)
2. Egy ideális gázt állandó hőmérsékleten összenyomnak úgy, hogy térfogata 20%-al változik az eredeti térfogathoz képest. Hány százalékkal változik a gáz nyomása? (25%-al nő)
3. Egy tökéletes gáz 21°C -on vízszintes $l=50\text{cm}$ hosszúságú hengerbe van zárva. A henger egyik vége zárt, másik végét egy egyensúlyban lévő dugattyú zárja, mely súrlódásmentesen mozoghat. Mennyivel kell megváltoztatni a gáz hőmérsékletét ahhoz, hogy a dugattyú a henger belseje felé 17cm -en mozduljon el. A külső nyomás 100kPa . (100°C -al hűteni).
4. Egy vastag falú levegővel telt zárt flakont kiviszünk télen a nagy hidegbe. A lakásban a hőmérséklet 27°C , kint a szabadban -10°C . Kint mekkora a flakonban a levegő nyomása, ha a szobában és a szabadban a nyomás a megszokott normál légköri nyomás (100kPa)? Ha a palack űrtartalma 2 liter , hány gramm levegő van benne? Ha kinyitjuk a hidegben a palackot, hány milligramm levegő fog beáramlani? A levegő moláris tömege 29g/mol . ($87,66\text{kPa}$, $2,32\text{g}$, $327,3\text{mg}$)
5. Egy bizonyos mennyiségű gázt állandó nyomáson összenyomunk majd a gáz állandó hőmérsékleten, kitágul úgy, hogy a gáz végső térfogata megegyezék a gáz kezdeti térfogatával. Ábrázoljátok a folyamatokat ugyanabban a (p,V) , (V,T) és (p,T) síkban.
6. Egy raktárban $2,5 \cdot 10^5\text{ Pa}$ nyomású szén-dioxid gázzal feltöltött, 10 literes fém palackokat tárolnak légkondicionált körülmények között, állandó 16°C -os hőmérsékleten. A raktárosnak folyamatosan ellenőriznie kell, nem szivárog-e valamelyik palack, ezért minden nap megméri a palackokban uralkodó nyomást. Egy alkalommal azt tapasztalja, hogy az éppen vizsgált palackra csatlakoztatott műszer az előző napon mért $2,5 \cdot 10^5\text{ Pa}$ -al szemben csak $2,2 \cdot 10^5\text{ Pa}$ nyomást jelez. (A külső légnyomás 10^5 Pa , a szén-dioxid moláris tömege $44\frac{\text{g}}{\text{mol}}$).
  - a. Hány gramm gáz szivárgott el egy nap alatt a palackból?
  - b. A tömegcsökkenés ütemét állandónak feltételezve becsülje meg, hány napig tartott volna a gázszivárgás, ha a raktáros nem észleli időben a problémát!

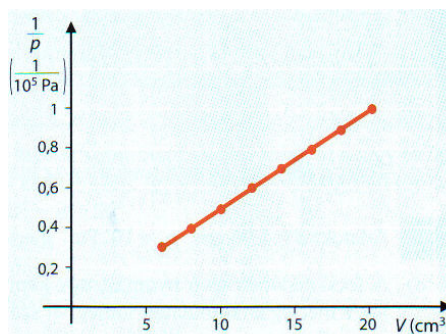
7. Egy orvosi fecskendőbe zárt levegő nyomása és térfogata közötti kapcsolatot vizsgáljuk. A fecskendő dugattyúját egy konyhai mérlegre támasztjuk, a másik végét elzárva, különböző térfogatokra nyomjuk össze a bezárt levegőt. A mérlegről leolvasható, hogy az mekkora tömegű test súlyával megegyező nagyságú erővel nyomja a dugattyút. A dugattyú átmérője $19,6\text{ mm}$. Az egyes térfogatokhoz tartozó, mérleg által mutatott tömegeket az alábbi táblázat tartalmazza:

$V\text{ (cm}^3\text{)}$	20	18	16	14	12	10	8	6
$m\text{ (kg)}$	0	0,4	0,8	1,3	2,0	3,1	4,6	7,1

- a. Készítse el a táblázat alapján a folyamat nyomás-térfogat grafikonját! (A külső légköri nyomás értékét vegye 10^5 Pa -nak, és használja a $g = 10\frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ közelítést!).

b. A táblázat adatai alapján mit állapíthat meg a nyomás és térfogat kapcsolatáról? (Állítását igazolja egy alkalmasan megválasztott tengelyekkel rendelkező újabb grafikonnal!)

8. Egyik végén zárt, nyitott végével fölfelé álló, függőleges helyzetű, 2 dm² keresztmetszetű hengerben 50 kg tömegű, könnyen mozgó dugattyú zár el 80 cm hosszú levegőoszlopot, melynek hőmérséklete 23 °C. A légnyomás értékét vegyük 10⁵ Pa-nak, és használjuk a g = 10m/s² közelítést!

- Mennyivel mozdul el a dugattyú a hengerben, ha a hengert vízszintes helyzetbe hozzuk, miközben a hőmérséklet nem változik? (20cm)
- Legalább milyen hosszú legyen a henger, hogy ha eredeti helyzetéből állandó hőmérsékleten 180°-kal elfordítjuk, ne essen ki belőle a dugattyú? (134cm)
- Milyen módon lehetne elérni, hogy a henger kezdeti függőleges helyzetében a levegőoszlop hossza annyi legyen, mint az a) kérdésben szereplő vízszintes helyzetben? Adja meg, hogy a gáz melyik állapotjelzőjét, és mennyivel kell megváltoztatni! (80,5K-nel növelni)

9. Egy 100 literes palack oxigént tartalmaz 3bar nyomáson és 7⁰C hőmérsékleten. A palackot egy olyan helyiségbe viszik a hol a hőmérséklet 27⁰C. Hány gramm gázt engedtek ki a palackból, ha a nyomás a palackban 1,5bar-ra csökkent? (220g-ot)

10. A gázszolgáltatók által kiküldött számlák a fogyasztók számára gyakran megfejthetetlen rejtvényt jelentenek, ugyanis a számlák nem a fogyasztásmérőről („gázóráról”) leolvasható átáramlott gáztérfogat, hanem a felhasznált hőmennyiség alapján készülnek. Nyújtson segítséget a gázszámla értelmezéséhez! A gázszolgáltató megadja az úgynevezett „gáztechnikai normál állapotban” lévő gáz fűtőértékét: 1 m³ 15 °C-os, 1,013 bar nyomású gáz tökéletes elégeése 34 MJ hőmennyiség felszabadulását eredményezi. A számlán szintén szerepel az adott időszakban érvényes egységár: 1MJ hőmennyiség ára 3 Ft. Tegyük fel, hogy a vizsgált fogyasztási helyen a légnyomás értéke átlagosan 1 bar. Előírás, hogy a szolgáltatóknak a vezetékben 25 mbar túlnyomást kell biztosítani. Hány forintot kell fizetni a fogyasztásmérőn átáramló 100 m³ térfogatú gáz felhasználásáért

- télen, amikor a vezetékben uralkodó hőmérséklet 10 °C,
- nyáron, amikor a vezetékben uralkodó hőmérséklet 20 °C? (télen 10500Ft, nyáron 10146Ft)

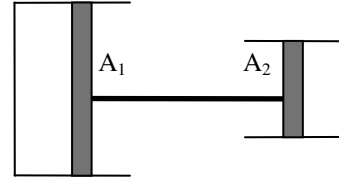
Nehezebb feladatok

11. Egy zárt edény két egyforma térfogatú részre van osztva egy hővezető fal segítségével. A két részben gáz található T₁ = 27⁰C és T₂ = 127⁰C hőmérsékleteken. Kezdetben a nyomások aránya p₁ / p₂ = 3. Mekkora lesz a nyomások aránya a termikus egyensúly beállta után? (4)

12. Egy 1m hosszú vékony csövet mely mindkét végén nyitott félig egy higanyos edénybe süllyesztenek függőleges helyzetben. A külső nyomás 750 Hgmm. A cső felső végét befogják, és kiemelik a csövet az edényből. Mekkora a csőben maradt higanyoszlop hossza? Megoldási javaslat: a gázok nyomását, valamint a hidrosztatikai nyomást célszerű Hg cm egységekben számolni! (25m)

13. Egy barométer (Torricelli cső) felső részébe egy kis levegő szorult. Egy napon, mikor a hőmérséklet $17\text{ }^{\circ}\text{C}$ és a külső nyomás 760 torr, a higanyoszlop magassága 71cm, a levegőoszlop magassága pedig 29cm. Egy más nap mikor a hőmérséklet $27\text{ }^{\circ}\text{C}$, a higanyoszlop magassága 70cm. Mekkora a külső nyomás ebben az esetben? (750 Hg mm)

14. Az ábrán látható rögzített hengeres edények levegőt tartalmaznak normál nyomáson és 27°C hőmérsékleten. Az $A_1=100\text{cm}^2$ és $A_2=50\text{cm}^2$ keresztmetszetű dugattyúkat egy merev rúd köti össze. A jobb oldali gázt 50°C -al felmelegítik. Mennyivel kell megváltoztatni a baloldali gáz hőmérsékletét ahhoz, hogy a dugattyúk ne mozduljanak el? (400°C -al felmelegíteni)

Kinetikus gázelmélet

Alapfeladatok

15. Azonos nyomáson és hőmérsékleten az oxigén vagy hidrogén molekulák mozognak gyorsabban? Miért?

16. Két azonos űrtartalmú tartály héliumot valamint oxigén gázt tartalmaz azonos nyomáson. Melyik gáznak nagyobb a belső energiája? Miért?

17. Egy zárt $V=20$ liter térfogatú edény 50g O_2 -t tartalmaz $t=27^{\circ}\text{C}$ hőmérsékleten. Számítsátok ki:
 a. az edényben lévő nyomást
 b. a gáz sűrűségét (195kPa)
 c. a molekulák termikus (átlagos) sebességét (483,44m/s)
 d. a gáz belső energiáját (9,73kJ)

18. Egy színültig megtöltött zárt edény 1liter vizet tartalmaz 27°C -on. Mekkora lenne az edényben a nyomás, ha a vízmolekulák közötti kölcsönhatás hirtelen megszűnne? (^1_1H , $^{16}_8\text{O}$, $\rho_{\text{víz}}=1\text{kg/liter}$) (1385 atm)

19. Ismerjétek fel azt a gázt melynek normál fizikai körülmények között a sűrűsége 0,174 g/liter. (segítség: ^1_1H , ^4_2He , $^{16}_8\text{O}$, $^{14}_7\text{N}$, $^{40}_{18}\text{Ar}$).

20. Egy zárt edény argont ($^{40}_{18}\text{Ar}$) tartalmaz. A nyomás 6080 torr, az atomok termikus sebessége 600m/s. Határozzátok meg a térfogategységben levő molekulák számát. ($10^{26} \frac{1}{\text{m}^3}$)

Hőtágulás

Alapfeladatok

21. Egy 10m hosszú kábel 3 cm-rel nyúlik meg, ha 30 fokkal felmelegítik. Mekkora a kábel hőtágulási együtthatója? ($10^{-4} \frac{1}{^{\circ}\text{C}}$)

22. Egy fémből készült rúd hossza $20\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on 0,5 m. Ha hőmérsékletét $103\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ra emeljük, hossza 50,1 cm-re változik. Egy ugyanebből a fémből előállított lemezbe lyukat vágunk, ennek átmérője $220\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on 60 mm. Mekkora a lyuk mérete $120\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on? (59,86 mm)

23. Egy tárgyat $50\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on egy olyan vonalzóval mérnek meg mely $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -nál volt beosztva. Mennyivel nagyobb a tárgy valós hossza, ha a mért hossz 76cm ? A vonalzó hőtágulási együtthatója 10^{-5}K^{-1} . (0,38 mm).
24. Ahhoz hogy meghatározzák az üveg hőtágulási együtthatóját, egy 200cm^3 térfogatú üvegedényt színültig higanyal töltenek meg $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on. Felmelegítve a rendszert $100\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ra az edényből kifolyt 3cm^3 higany. Mekkora az üveg hőtágulási együtthatója, ha a higanyé $18 \cdot 10^{-5}\text{ K}^{-1}$. ($3 \cdot 10^{-5}\text{ K}^{-1}$)
25. Egy vasúti kocsi kerekének sugara 1m $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on. Mennyivel több a kerék fordulatszáma 1km távolságon nyáron $25\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on, mint télen $-25\text{ }^{\circ}\text{C}$ -on? A kerék anyagának lineáris hőtágulási tényezője $1,2 \cdot 10^{-5} \frac{1}{^{\circ}\text{C}}$. (kb 5 fordulat)

Kalorimetria, Halmazállapot-változások

Alapfeladatok

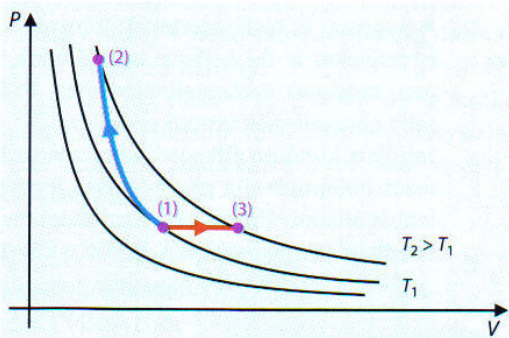
26. Milyen tömegarányban kell összekevernünk egy $T_1 = 15\text{ }^{\circ}\text{C}$ hőmérsékletű folyadékot egy ugyanolyan $T_2 = 65\text{ }^{\circ}\text{C}$ hőmérsékletű folyadékkal ahhoz, hogy a keletkezett folyadék hőmérséklete $T = 45\text{ }^{\circ}\text{C}$ legyen? (2/3)
27. 100g $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os jéghez legkevesebb mennyi $10\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os vizet kell öntenünk, hogy az egész jégmennyiség megolvadjon? A jég olvadáshője 335kJ/kg , $c_{\text{víz}} = 4190\text{ J/(kgK)}$ (0,8kg)
28. A fürdőkádban 60 liter $70\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os víz van. Mennyi $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os jeget tegyünk bele, hogy $32\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os fürdővizet kapjunk? A hőveszteségeket ne vegyük figyelembe. A víz fajhője $4,2\text{ kJ/kg }^{\circ}\text{C}$ a jég olvadáshője 335kJ/kg . (20,4kg)

Nehezebb feladatok

29. Összekeverünk $m_1 = 0,4\text{ kg}$ jeget melynek hőmérséklete $T_1 = -10\text{ }^{\circ}\text{C}$, m_2 tömegű $T_2 = 60\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os vízzel úgy, hogy a közös hőmérséklet $T_0 = 0\text{ }^{\circ}\text{C}$ legyen. Határozzátok meg m_2 legnagyobb értékét! Adott $c_{\text{víz}} = 4190\text{ J/(kgK)}$, $c_{\text{jég}} = 2100\text{ J/(kgK)}$, a jég olvadáshője 335kJ/kg . (0,566kg)
30. Egy ismeretlen hőkapacitású, jó hőszigetelő kaloriméterbe 200g tömegű, szobahőmérsékletű ($23\text{ }^{\circ}\text{C}$) folyadékot öntünk. 300 W teljesítményű merülőforralóval 1 percig melegítve a folyadékot, hőmérséklete $42,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ra emelkedik. Ha ugyanabból a szobahőmérsékletű folyadékból 300g -ot melegítünk ugyanezzel a merülő-forralóval ugyanannyi ideig, a folyadék hőmérséklete $36,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ra növekszik. Mekkora a folyadék fajhője és a kaloriméter hőkapacitása? ($4102,6 \frac{\text{J}}{\text{kg} \cdot ^{\circ}\text{C}}$, $102,5 \frac{\text{J}}{^{\circ}\text{C}}$)
31. Hőszigetelt edényben $0,25\text{kg}$ $15\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os víz van. Ebbe a vízbe 20g havat dobunk. A víz hőmérséklete $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ -al csökken. Mennyi vizet tartalmazott a hó? (6,8g)
32. Egy 460J/K hőkapacitású kaloriméter $m_1 = 3\text{kg}$ vizet tartalmaz $T_1 = 17\text{ }^{\circ}\text{C}$ hőmérsékleten. A vízbe egy $m_2 = 3\text{kg}$ tömegű $T_2 = 550\text{ }^{\circ}\text{C}$ fokra felhevített acéldarabot dobunk. Határozzátok meg mennyi víz párologott el a forró acéldarabbal való érintkezés során, ha a víz végső hőmérséklete $\theta = 50\text{ }^{\circ}\text{C}$ lett. A víz fajhője $c_1 = 4180\text{ J/(kgK)}$, a víz párolgási hője $L = 2,25\text{MJ/kg}$, az acél fajhője $c_2 = 450\text{J/(kgK)}$. (kb.170g)

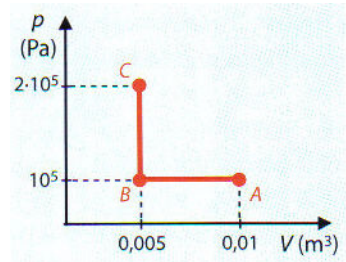
A Hőtan főtételei

Alapfeladatok

33. Egy mól ideálisnak tekinthető kezdetben 300 K hőmérsékletű gázt $3 \cdot 10^5$ Pa állandó nyomáson felmelegítettünk. Ezután a gázt állandó térfogaton eredeti hőmérsékletére hűtöttük le. Az állapotváltozások során a gáz összesen 5 kJ hőt vett fel a környezetétől.
- Mennyi tágulási munkát végzett a gáz a felmelegítés során? (-5kJ)
  - Mekkorára nőtt a gáz térfogata? (25liter)
  - Mennyi lett végül a gáz nyomása? (99,81kPa)
34. Tételezzük fel, hogy a teljesen zárt, hőszigetelt szobátok levegőjének hőmérséklete 15°C . Becsüljétek meg mennyi hőmennyiség szükséges a szoba levegőjének 25° -ra való felmelegítéséhez? Ha a fűtőtestekbe 80°C -os víz áramlik be és 30°C -os víz áramlik ki, mekkora mennyiségű víz áramlik át a fűtőtesteken a levegő felmelegítésekor? Feltételezzük, hogy a víz által leadott hő 5%-a melegíti a levegőt. (ha a szoba 50m^3 térfogatú, akkor $1,7 \cdot 10^5\text{J}$ hőmennyiség szükséges melyet $m_{\text{víz}} \approx 16,3$ kg biztosít).
35. $V=2$ liter oxigén, mely normál fizikai körülmények között található, állandó nyomáson 709,3J hőt nyel el. Határozzátok meg:
- hányszorosára változik a gáz térfogata (kétszeresére nő)
  - a gáz által végzett munkát (-202,8J)
  - a belső energia változását (506,5J)
36. Egy könnyen mozgó dugattyúval ellátott tartályban lévő, ideálisnak tekinthető gáz tulajdonságainak vizsgálata céljából két kísérletet hajtottunk végre. Először a dugattyú gyors betolásával, 400 J munkát végezve melegítettük fel a gázt. A második kísérletben ugyanolyan kezdőállapotból kiindulva igen lassan melegítettük a gázt, közben engedjük, hogy a dugattyú szabadon elmozdulhasson. Azt tapasztaltuk, hogy a gázzal 560 J hőmennyiséget közölve, annak hőmérséklete ugyanannyival változott meg, mint az első kísérletben.
-
- Vázlatosan ábrázolja $p - V$ állapot síkban egy bejelölt (1) kezdőállapotból kiindulva a gáz két folyamatát jellemző grafikonokat!
  - Mekkora munkát végzett a gáz a második kísérlet során? (160J)
37. Egy zárt edény 14g nitrogén gázt tartalmaz normál nyomáson és $t_1=27^{\circ}\text{C}$ hőmérsékleten. Felmelegítve a gázt a nyomása megkétszereződött. Határozzátok meg:
- a végső hőmérsékletet (327°C)
  - a gáz térfogatát (12,3 liter)
  - a gáz által elnyelt hőt(3,11 kJ)
  - a gáz által végzett munkát (0)
  - a belső energia változását (3,11 kJ)
38. Egy dugattyúval ellátott henger $V=0,1$ liter robbanó gázt ($2\text{H}_2+\text{O}_2$) tartalmaz normál fizikai körülmények között. Ahhoz, hogy begyűjtsák a gázt hirtelen összenyomják 46J munkát végezve. Határozzátok meg a gáz berobbanási hőmérsékletét. (500°C)

39. Normál állapotú héliumgázzal az ábrán látható $A \rightarrow B \rightarrow C$ útvonalhoz tartozó állapotváltozásokat hajtunk végre.

- Nevezze meg, hogy milyen állapotváltozásokat hajtunk végre a gázzal!
- Mennyivel változott a gáz belső energiája az $A \rightarrow C$ folyamat során? (nem változott meg)
- Mekkora munka befektetésével lehet a gázt az A ponthoz tartozó állapotból a C ponthoz tartozó állapotba vinni az ábra szerinti $A \rightarrow B \rightarrow C$ útvonalon? (500J)
- Jellemezze kvantitatívan hőleadás és hőfelvétel szempontjából a két ($A \rightarrow B$ és $B \rightarrow C$) részfolyamatot. ($Q_{AB} = -1250\text{J}$, $Q_{BC} = 750\text{J}$)

40. Felső végén nyitott, függőleges helyzetű, 4 dm^2 alapterületű hengerben 80 kg tömegű, szabadon elmozdulni képes dugattyú zár el 40 liter nitrogéngázt. A gázzal $4,2 \text{ kJ}$ hőt közlünk. ($p_0 = 10^5 \text{ Pa}$)

- Mekkora lesz a gáz térfogata? (50 liter)
- Hány százalékkal változik meg a gáz hőmérséklete a folyamat során? (25%-kal nő)
- A megnövekedett térfogatot rögzítve mennyi hőt kell közölni a gázzal, hogy a nyomása másfélszeresére növekedjen? (7,5kJ)

41. Egy 20 cm^3 -es fecskendővel levegővel tele szívunk, ezután lezárjuk a végét és a gáz térfogatát lassú összenyomással negyedére csökkentjük. Becsüljük meg a végzett munkát (kb.3,75J). Cserél-e a fecskendőben lévő gáz hőt a környezetével? (igen). Ha igen mekkora ez a hőmennyiség? (a gáz lead 3,75J hőt)

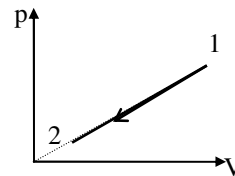
42. Egy dugattyús hengerben 5 dm^3 oxigéngáz található 17°C -on. A dugattyú nyugalomban van, és súrlódásmentesen mozoghat a hengerben. A külső nyomás a megszokott. Mekkora mennyiségű hőt közölünk a gázzal, hogy a hőmérséklete 50 fokkal megnöjjon? (309,2J) Mennyivel nőtt a gáz térfogata ($0,7 \text{ dm}^3$), mekkora a munkavégzés (-70J) és a belső energiaváltozás (379,2J)?

Nehezebb feladatok

43. Dugattyús hengerben $0,2 \text{ mól}$ háromatomos ideális gáz van 100 kPa nyomáson és 15°C hőmérsékleten. A gázt először állandó nyomáson 50°C -al felmelegítjük ($1 \rightarrow 2$) ezt követően állandó térfogaton visszahűtjük eredeti hőmérsékletre ($2 \rightarrow 3$), majd állandó hőmérsékleten visszajuttatjuk a gázt eredeti állapotába ($3 \rightarrow 1$).

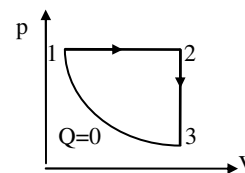
- eredetileg mekkora a gáz térfogata? ($4,78 \text{ dm}^3$)
- rajzoljuk meg a körfolyamat (p, V) és (V, T) diagramját
- számítsuk ki a munkavégzést, valamint a közölt hőmennyiséget és a gáz belsőenergiaváltozását az $1 \rightarrow 2$ valamint $2 \rightarrow 3$ folyamatokban
- A gázon végzett munka a $3 \rightarrow 1$ folyamaton $76,6 \text{ J}$. Mennyi a gáz belsőenergiaváltozása, valamint a cserélt hőmennyiség ezen a folyamaton?
- Összegezzük a belső-energia változást az $1 \rightarrow 2$, $2 \rightarrow 3$, $3 \rightarrow 1$ folyamatokon, értelmezzük az eredményt.
- Mekkora a dugattyús hengerben lévő gázcsepp legnagyob sebessége, ha a gáz moláris tömege 56 g/mol .
- Tételezzük fel, hogy egy termikus motorban a gáz az $1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 1$ körfolyamatot írja le. Mekkora a motor hatásfoka?

44. 3 mól oxigén gáz az ábrán látható folyamatot végzi. Hogyan változnak a gáz állapotváltozói? A grafikon alapján milyen törvényszerűséget fedezhetünk fel az állapotváltozók (nyomás, térfogat) között a folyamat során? Ha $p_1 = 4 \cdot 10^5 \text{ Pa}$, $V_1 = 50 \text{ liter}$, $p_2 = 10^5 \text{ Pa}$ számítsátok ki a gázon végzett munkát. (9,375kJ). Mekkora a belsőenergia változás? (-46,874kJ) Mekkora a gáz által cserélt hőmennyiség? (-37,5kJ). Mekkora adódik a gáz fajhője ebben a folyamatban? ($531,83 \frac{\text{J}}{\text{kg} \cdot ^\circ\text{C}}$)

45. Egy termikus motorban az ideálisnak tekinthető kétatomos gáz olyan körfolyamatot ír le mely két izochor és két izobár folyamatból áll. A gáz állapotváltozásai 1 dm^3 és 2 dm^3 térfogat, valamint 1bar és 5bar nyomásértékek között mennek végbe. Mekkora hőmennyiséget vesz fel, valamint ad le környezetének a gáz egy körfolyamatban? Mekkora a hasznos munkavégzés egy körfolyamat alatt? Mekkora lenne az így működő termikus motor hatásfoka? (2750J, 2350J, 14,54%)

46. Egy mól kétatomos gáz az ábrán látható körfolyamatot végzi. Tudva, hogy $V_2 = \alpha \cdot V_1$, $p_2 = \beta \cdot p_3$ és ismerve a kezdeti T_1 hőmérsékletet, határozzátok meg a gáz által végzett munkát a $3 \rightarrow 1$ átalakulás során. ($W = 2,5 \cdot n \cdot R \cdot T_1 \cdot \left(1 - \frac{\alpha}{\beta}\right)$)

47. Egy kétatomos gázt felmelegítenek állandó térfogaton úgy, hogy a nyomása háromszorosára nő. Ezt követően a gáz hőcsere nélkül kitégűl, míg nyomása az eredeti értékre csökken, majd pedig állandó nyomáson összenyomják a gázt eredeti térfogatra. Határozzátok meg annak a hőerőgépnél a hatásfokát mely a leírt körfolyamat alapján működne! Az adiabatikus folyamat esetén $p \cdot V^k = \text{állandó}$, ahol $k = \frac{f+2}{f}$ az ideális gázok adiabatikus kitevője. (16,58%).